

Vantaan kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin periaatteet 2023–2025

VD/4118/00.01.02.06/2023

KK/KaKu/MR/JT

Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Vantaalla on toteutettu alueellisia osallistuvan budjetoinnin toteutuksia vuosina 2019–2022.

Vuonna 2023 Vantaan osallistuva budjetointi laajenee kaupunkitasoiseksi valtuustokauden sitovien tavoitteiden mukaisesti. Jatkossa Vantaan osallistuva budjetointi toteutetaan kaupunginlaajuisena kaksi kertaa valtuustokaudessa.

Kaupunkitason osallistuva budjetointi on koko kaupunkiorganisaation yhteinen asia. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala vastaa mallin toimeenpanosta ja prosessin johtamisesta. Kaikki toimialat sitoutuvat osallistuvan budjetoinnin eri vaiheiden toteutukseen.

Osallistuvan budjetoinnin malli on suunniteltu mahdollisimman resurssiviisaaksi. Asiantuntijat ovat mukana oman perustehtävänsä mukaisissa työryhmissä ja osallistuvaa budjetointia liitetään osaksi jo olemassa olevia työnteon prosesseja ja rakenteita.

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteet

Osallistuvalla budjetoinnilla edistetään avointa ja läpinäkyvää suunnittelua ja päätöksentekoa sekä mahdollistetaan asukkaiden vaikuttamista lähiympäristöön ja palveluihin. Vantaan osallistuva budjetointi toteuttaa Osallistuva Vantaa -ohjelman periaatteita.

Vantaan osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on kasvattaa asukkaiden osallisuuden kokemusta, esimerkiksi sitouttamalla omaan asuinalueeseen ja lisäämällä vaikuttamismahdollisuuksia omalla asuinalueella. Osallistuva budjetointi avaa uuden kanavan koko kaupunkiyhteisölle ideoida, ehdottaa ja äänestää investoinneista ja käyttötalousmenoista alueellisesti.

Osallistuvan budjetoinnin prosessi lisää yhdessä kehittämisen työkalut kaupunkin ja asukkaiden välillä. Osallistuva budjetointi myös lisää kaupunkin henkilökunnan yhdessä tekemistä yli toimialarajojen.

Budjetin jako alueille

Osallistuvan budjetoinnin rahoituksesta päätetään valtuustossa talousarvion käsittelyn yhteydessä. Kaupungin hankejohtoryhmä tavoittelee 1,2 miljoonan rahoitusta kaupunkitasoiseen osallistuvaan budjetointiin. Summasta 800 000 € olisi kaupunkiympäristön toimialan vuosittaista investointirahaa ja 400 000 € varattaisiin lisämäärärahana käyttötalouteen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle.

Tässä mallissa päätetään rahoituksen alueille jakamisen perusteista. Rahoitus jakaantuu seitsemälle suuralueelle asukasluvuun perustuen. Alueellinen varojen kohdentaminen tukee omaleimaisia asuinalueita ja vahvistaa kukoistavia kaupunkikeskuksia.

Rahoitusehdotuksen jakautuminen asukaslukuun perustuen		
Suuralue	asukasluku 31.12.2022	osallistuvan budjetoinnin rahoitus
Aviapolis	20 941	105 000 €
Hakunila	30 521	155 000 €
Kivistö	17 621	90 000 €
Koivukylä	31 237	160 000 €
Korso	30 193	150 000 €
Myyrmäki	58 999	300 000 €
Tikkurila	47 907	240 000 €

Budjetin käyttö

Osallistuvaa budjetointia voidaan käyttää sekä investointeihin että käyttötalousmenoihin. Osallistuvan budjetoinnin investointihankkeiden tulee kohdentua julkisen ympäristön parantamiseen.

Määrärahalla voidaan tehdä myös investoinneiksi katsottavia julkisia irtaimistohankintoja sekä toteuttaa kertaluontoisia projekteja. Hankinnoilla tulee olla kohtuulliset ylläpito- ja huoltokustannukset.

Osallistuvan budjetoinnin käyttömenoihin kohdentuvien budjettiehdotusten kautta ei ole mahdollista palkata vakituista henkilökuntaa. Osallistuvan budjetoinnin käyttötalousmenoihin kohdentuvia hankkeita voivat olla esimerkiksi erilaiset tapahtumat tai määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen.

Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden koordinaatio- ja toimeenpanovastuu on Vantaan kaupungilla. Hankkeiden toteutuksessa voidaan tehdä yhteistyötä niin yhteisöjen, yritysten kuin asukkaiden kanssa. Määrärahaa ei kuitenkaan voi kohdentaa avustuksena tai tukena suoraan kaupunkiorganisaation ulkopuolisille tahoille.

Osallistuvan budjetoinnin toteutus

Vantaan osallistuva budjetointi toteutetaan digitaalisesti OsallistuvaVantaa.fi -verkkoalustalla. Osallistuvan budjetoinnin toteutuskielet alustalla ovat suomi, ruotsi ja englanti. Asukkaiden osallistumista digitaaliseen prosessiin tuetaan tarjoamalla digitukea kaupungin eri palveluissa läpi osallistuvan budjetoinnin prosessin. Asukkailla on myös mahdollisuus ideoida ja äänestää paperilla.

Vantaan osallistuvan budjetoinnin prosessin vaiheet

Vantaan osallistuvan budjetoinnin prosessin eri vaiheet ovat

1. Ideointi
2. Käsittely
3. Äänestys
4. Yhteiskehittäminen
5. Toteutus ja kehittäminen

Seuraava kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin kierros käynnistyy, kun edellisen kierroksen hankkeet on toteutettu kuitenkin niin, että osallistuva budjetointi ehditään toteuttaa kahdesti valtuustokaudessa.

Ideointi

Osallistuvan budjetoinnin ideoita voi jättää kuka tahansa yksin tai yhdessä. Myös yhdistykset ja yhteisöt voivat jättää ideoita. Ideoita saa jättää yhden tai useamman.

Osallistuvan budjetoinnin ideoiden kriteerit

- Idea voi liittyä mihin tahansa kaupungin toteuttamaan toimintaan. Idealla voi ehdottaa kokonaan uutta toimintaa.
- Idean tulee kohdistua kaupungin hallinnoimaan kohteeseen sisällä tai ulkona. Ideaan liittyvien mahdollisten ylläpitokustannusten tulee olla kohtuullisia.
- Idean tulee liittyä lähialueen kehittämiseen. Sen toivotaan lisäävän viihtyisyyttä, hyvinvointia, elämäniloa tai yhteisöllisyyttä alueella. Idea voi olla toimintaa tai pieni muutos ympäristöön.
- Idean on oltava kaupungin toimivallan alainen, lainmukainen ja turvallisuusvaatimukset täyttävä.
- Idean on oltava toteutettavissa kahden kalenterivuoden aikana.
- Idean ei tule kohdistua normaaliin kunnossapitoon.
- Idean kustannukset ovat maksimissaan 100 000 €

Arviointi ja luokittelu asiantuntijatyönä

Ideoinnin jälkeen ehdotukset menevät kaupungin asiantuntijoiden käsittelyyn toimialoille. Ideat jaetaan sisällön perusteella toimialoille käsiteltäväksi. Asukkaiden ideoita voidaan asiantuntijatyönä yhdistellä, jotta äänestykseen ei etene useita samanlaisia ehdotuksia. Ideoita voidaan myös muokata, jotta ideat ovat toteuttamiskelpoisia osallistuvalla budjetoinnilla.

Kaupunki voi hylätä ideat, jotka

- eivät noudata osallistuvan budjetoinnin kriteereitä
- eivät kuulu kaupungin toimivaltaan
- eivät ole mahdollisia toteuttaa osallistuvan budjetoinnin rahoituksella
- ovat ristiriidassa kaupungin strategian, aikaisempien päätösten tai linjausten kanssa

Kaupunki luokittelee asukkaiden ideat kustannusluokkiin XS, S, M, L ja XL. Hintahaarukat kustannusluokille ovat

- XS: 1 000–4 999 €
- S: 5 000–14 999 €
- M: 15 000–29 999 €
- L: 30 000–49 999 €
- XL: 50 000 €–100 000 €

Kaupunkikeskusten kehittämistoimikunnat toimivat seurantaryhmänä Vantaan kaupunkitasoiset osallistuvan budjetoinnin määrärahan käytöstä alueellaan. Ennen äänestystä kaupunkilaisten ehdotukset tuodaan kehittämistoimikunnille tiedoksi ja keskusteltavaksi. Kaupungin johtoryhmä hyväksyy äänestykseen etenevät ehdotukset.

Äänestys

Osallistuvassa budjetoinnissa voivat äänestää äänestysvuonna 13 vuotta täyttävät ja sitä vanhemmat asukkaat, jotka ovat kirjoilla Vantaalla. Jokainen vantaalainen voi äänestää yhden vapaavalintaisen suuralueen ideoista.

Ehdotukset käännetään äänestystä varten OsallistuvaVantaa.fi-sivustolle suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Äänestystä varten asukkaiden täytyy rekisteröityä palveluun.

Kaupungin johtoryhmä vahvistaa äänestystuloksen.

Yhteiskehittäminen

Eniten ääniä saaneet, budjettiin mahtuvat ehdotukset jatkavat yhteiskehittämisvaiheeseen. Yhteiskehittämisessä ehdotukset jalostetaan asukkaiden, paikallisten toimijoiden ja kaupungin yhteistyönä tarkemmiksi hankkeiksi.

Toteutuskorttien julkaisu

Kaupungin asiantuntijat julkaisevat yhteiskehittämisen pohjalta tarkentuneista hankkeista toteutuskortit OsallistuvaVantaa.fi -alustalle.

Toteutus- ja kehittämisvaihe

Toimialat vastaavat hankkeiden toteutuksesta osallistuvan budjetoinnin aikataulun sisällä. Toteutuksissa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä asukkaiden ja paikallisten toimijoiden kanssa. Osallistuvan budjetoinnin mallia arvioidaan ja kehitetään tulevia kierroksia varten.

Yhdenvertaisuus osallistuvassa budjetoinnissa

Osallistuvan budjetoinnin menetelmän riskinä on, että mukaan saadaan pääosin hyväosaisia ja valmiiksi aktiivisia asukkaita. Vantaan osallistuvalla budjetoinnilla luodaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jotta saadaan mukaan mahdollisimman moniääninen osallistujajoukko.

Osallistuvan budjetoinnin viestinnässä ja asukasvuorovaikutuksessa kiinnitetään huomioita siihen, miten tavoitetaan ns. hiljaiset ryhmät. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsiin ja nuoriin, ikäihmisiin, vammaisiin henkilöihin ja maahanmuuttajiin. Viestintää ja vuorovaikutusta kohdennetaan erityisesti alueille, joissa on alhainen osallistumisaktiivisuus.

Kaupunginhallitus 19.6.2023 § 10

Kaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä Vantaan kaupunkitason osallistuvan budjetoinnin malli ja sen periaatteet, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle Vantaan kaupunkitason osallistuvan budjetoinnin malli tiedoksi merkittäväksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja vs. täydensi esitystään siten, että alaotsikon **Arviointi ja luokittelu asiantuntijatyönä** viimeisen virkkeen eteen lisätään seuraava teksti:

"Kaupunkikeskusten kehittämistoimikunnat toimivat seurantaryhmänä Vantaan kaupunkitasoiset osallistuvan budjetoinnin määrärahan käytöstä alueellaan. Ennen äänestystä kaupunkilaisten ehdotukset tuodaan kehittämistoimikunnille tiedoksi ja keskusteltavaksi."

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Kaupunginvaltuusto 21.8.2023 § 23

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupunkitason osallistuvan budjetoinnin malli.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

Mari Lehtoruusu, vastaava osallisuusasiantuntija

Kaisa Kuttilainen, osallisuusasiantuntija

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)